

Vår ref.: Frode Strønen

Vår dato: 16.11.09

Deres ref:

Deres dato: 18.08.09

Fiskeri og kystdepartementet
Pb 8118 Dep
0032 Oslo

Hardangerfjordforskriften - Høringsuttalelse fra Norges Kystfiskarlag (NKF)

NKF er invitert av Fiskeri- og Kystdepartementet til å komme med en høringsuttalelse. Den utløsende årsaken til behovet for ny forskrift er det høye antallet lakselus som oppdrettsnæringen produserer. NKF har merket seg at lusemengden i deler av forskriftsområdet i høst har vært rekordhøyt og tildels over tiltaksgrense. Høsten har derfor vært utfordrende særlig for sjørret stammen, og understreker behovet for endring.

NKF er bekymret for livsvilkårene for villaks og sjørret. I tidligere år representerte disse fiskeslagene betydelige inntektsmuligheter for fjord- og kystbefolkningen. Gjennom driftsforbud er disse mulighetene svært innskrenket. NKF ønsker en utvikling i oppdrettsbransjen som fører til restaurering av naturlige økosystem slik at tapte verdiskapning kan gjenvinnes.

NKF vil også påpeke at oppdrett også påvirker fisket etter andre arter. Det er den største utfordringen for våre medlemmer i dag. Særlig fisket etter sei er sterkt påvirket i Hardangerfjorden, men også i tilstøtende områder som Bjørnefjorden. Kvalitetsforringelsen på særlig sei som følge av at arten beiter på fôr som lekker fra merdene fører til hindringer i fisket, leveringsproblemer og svekket økonomi. Fiskemottaket i Os kommune er nedlagt, og det er grunn til å tro at dårlig kvalitet på mottatt sei og derav reaksjoner i markedet er en del av årsaken. Også sør for Hordaland der konflikten i Ryfylke har pågått i mange år er problemet veldokumentert. Rogaland har blant annet "oppdrettssei" – sei som er kvalitetsforringet etter å ha beitet på lekket oppdrettsfôr som egen linje i prislisten, med halv pris av fisk med naturlig kvalitet. I tiltro til at andre uttalelser vil drøfte problemene for villaks og sjørret, vil vi her konsentrere oss om innvirkingen på andre fiskeslag og konsekvenser for våre medlemmer og fiskeribefolkningen forøvrig. Vi vil og be departementet notere seg at problemene er gyldige for hele kysten, men varierer i samsvar med intensitet i oppdrettsaktiviteten.

NKF vil også peke på at til tross for kunnskapsmangel innen forskning, er det sterke indikatorer på at fjordøkosystemet fungerer slik at interaksjon mellom oppdrett og natur gjør det nødvendig med en bred økosystembasert tilnærming.

Høringsbrevet er derfor etter vårt syn mangelfullt og har for snever tilnærming til problemstillingen. Det legges stor vekt på brønnbåter som kilde til smitte og overføring av lakselus. Samtidig blir økosystembaserte sykdomsoverføringer ikke nevnt. Dette gjenspeiler seg i forslag til forskrift, som blir kommentert i Konklusjon.

Basert på Havforskningsinstituttets beregninger om at 7% av oppdrettsføret lekker ut i frie vannmasser, er det innenfor relevant feilmargin å anta at 100 000 tonn oppdrettsfôr går til spille. Dette tilsvarer fiskeolje fra minst 300 000 tonn villfisk. Hardangerfjordssystemet mottar sin relative del av dette, og dette representerer en betydelig tilførsel av mat med unaturlig høy fettprosent. NOFIMA har påvist at dette tiltrekker særlig sei, med mange tonn som til enhver tid beiter inntil anleggene. Villfisken migrerer også mellom anleggene på unaturlig næringsvandring. Forskningen mener at dette kunstige samspillet er smittespredende da det er indikatorer på at slik villfisk er smittebærere. NOFIMA mener at økosystemet selv blir sykdomsproduserende utenfor menneskelig kontroll.

Professor Are Nylund ved Universitetet i Bergen har i de seinere årene påvist en encellet parasitt som han mener er en hovedårsak til den store dødeligheten i oppdrett. Denne parasitten trenger lakselus som mellomvert. Samtidig har forsøk utført av Havforskningsinstituttet vist at Hardangerfjorden har strømforhold som gjør at lakselus og larver sprer seg raskt over store områder, og på grunn av ”bakevje”strømninger ender opp i svært store mengder langt fra utgangspunktet.

Høringsdokumentene omtaler heller ikke eventuelle konsekvenser av bruk av leppefisk til avlusing. Det er nå stort fiskepress på leppefisk med et uregulert, intensivt fiske i hele perioden arten er på grunt vann, dvs. fra april/mai til desember. De øverste vannlagene er komplekse og sårbare økosystemer med stor viktighet for fiskeyngel. Det er ikke forsket på leppefiskers plass og funksjon i dette systemet, og NKF er bekymret over mulige skadevirkninger.

Selv om forskning og kunnskap er fragmentert, er der nok viten til å anta at oppdrett av laksefisk er en mulig trussel mot torskefisker. Som nevnt mener NOFIMA at sei kan spre smitte fra laksefisker, og det er da grunn til å anta at torskefisker kan pådra seg sykdom av samme grunn. Det er videre liten kunnskap om andre lusearters plass i økosystemet, som torskelus og skottelus, og en vet ikke nok om den store mengden lakselus og medfølgene parasitter, blant annet om der er overføring av parasitter fra lakselus til torskelus og skottelus og derav sykdom på torskefisker, har noe å si for en slik problemstilling. Dette er momenter vi anser som viktig å få kunnskap om da kysttorskbestanden er på et vedvarende lavt nivå som rammer våre medlemmer sterkt.

Oppdrettsnæringen er den største kilden fra Rogaland og nordover for utslipp av nitrogen og fosfor. Forskningen er uenig om følgene, men overgjødning og redusert sikt i vannmassene kan påvirke ville fiskearter. NKFs medlemmer lever av rent vann, og vi ønsker at vannkvaliteten skal være i samsvar med beste kvalitet med henvisning til bl.a. EUs water framework directive.

KONKLUSJON

I ”Utkast til forskrift om særskilte krav til akvakulturrelatert verksemd i Hardangerfjorden”,

”§ 1. Formål

Formålet med forskrifta er å bidra til å sikre ei berekraftig utvikling av akvakulturnæringa i Hardangerfjorden, medrekna bereevna til fjordområdet, forhold knytt til fiskehelse, omsynet til ville bestandar av laksefisk og det langsiktige grunnlaget for utvikling i akvakulturnæringa”.

nevnes ikke andre ville fiskebestander enn laksefisk. Dette er en for snever tilnærming, og NKF kan ikke se at formålet er i samsvar med økosystembasert forvaltning. Formålet må utvides til å omfatte skade som påføres andre arter i økosystemet. NKF vil presisere at slike skader fører til hindring i næring for fiskerne, nedsatt verdiskaping og tap av matressurser som ellers ville vært produsert med liten innsats og påvirkning på natur og miljø.

§ 4. Definisjonar

Smittehygieniske fellesområde: Geografisk avgrensa område med ein eller fleire lokalitetar der det ut frå risikovurdering er sannsynleg at smittestatus er lik for alle lokalitetar og der det føregår koordinert drift.

NKF viser til drøftingen over der det vises til at naturen selv trolig er en større spredningskilde enn brønnbåttransport. Indikatorer viser at fjordsystemet bør betraktes som ett ”smittehygienisk fellesområde”. Dette er dog basert på mangelfull vitenskapelig kunnskap. Vi kan derfor vanskelig se hvordan dette begrepet skal operasjonaliseres. Geografiske områder må derfor defineres bredt i samsvar med føre-var prinsippet.

At naturen selv er en smittekilde gjør at det i § 8 og 9 legges urealistisk stor vekt på tiltak rettet mot brønnbåttransport. NKF ber om det blir tatt inn en ny § 7 der naturen som smittekilde blir omtalt og relevante tiltak listet opp.

Tillatt MTB er 70 000 tonn. Samtidig har faktisk MTB ikke overskredet 48 400 tonn. Det er den MTB-mengden som har forårsaket de problemene som har utløst behovet for Hardangerfjordforskrift. Det er derfor oppsiktsvekkende at departementet foreslår 50 000 tonn som ny MTB. NKF har vanskelig for å forstå rasjonaliteten bak forslaget dersom hensikten er å forbedre forholdene i fjorden.

NKF viser til at problemene fiskere opplever har pågått i mange år, også mens faktisk MTB var mye lavere enn nå. Vi erkjenner også at det bl.a. på grunn av sensorer har blitt redusert prosentvis forsvinn. Men drøftingen over viser også at der er store risikofaktorer knyttet til økosystemets funksjon og at denne er utenfor menneskelig kontroll, også på grunn av kunnskapsmangel.

Dette forutsetter stor varsomhet etter føre-var prinsippet.

NKF mener derfor at MTB må fastsettes i henhold til disse faktorene. Vi har ikke kunnskap til å foreslå rett MTB nivå ut ifra biologisk kunnskap, men mener at den må være betydelig under det nivået som skaper akutte problem. Vi erkjenner at dette er problematisk i forhold til arbeidsplasser i regionen.

Disse problemene er et resultat av teknologi. Vi ser ingen faktorer ved videre endringer i bruk av åpne notmerder som tilsier at oppdrett vesentlig vil endre sin påvirkning på det ytre miljø. Samtidig viser vi til at utvikling av prototyper av lukkede anlegg er kommet langt, bl.a. et sjøbasert anlegg i Kvam herad, Preline. Disse eliminerer langt på vei problemene med rømming, lakselus og dermed sykdomssmitte. Organisk avfall og spillfôr pumpes på land og blir ressurs istedet for problem. Energiinnsatsen er beskjedene. Det totale kostnadsbilde i forhold til

konvensjonelt oppdrett er gunstig, særlig når eksternaliserte kostnader i dagens oppdrett blir regnet med. Videreutvikling av slike anlegg til kommersiell bruk medfører kostnader som er små i forhold til de overskudd oppdrett genererer til selskap og aksjonærer. F. eks. vil en halv prosent av omsetningen i Norge i form av f&u-avgift gi nærmere 100 millioner kroner til utvikling. Dette er en lav kostnad i forhold til de skader oppdrett påfører og potensiell risikotrussel som er tilstede. Som stor aksjonær i internasjonalt oppdrett som genererer betydelige problem har staten her et betydelig ansvar for å fremme utvikling.

Disse betraktningene får NKF til å mene at det sannsynligvis er i samsvar med føre-var prinsippet og samtidig et godt incitament for utvikling å sette MTB i åpne merder til f.eks. 25000 tonn og at MTB over det skal skje i lukkede anlegg. Hardangerfjorden vil da endre seg fra å være et problemområde til et pionerområde med potensiale for store, positive ringvirkninger faktisk globalt. I dette ligger faktisk store inntektsmuligheter.

Vennlig hilsen
Norges Kystfiskarlag

Hilde Rødås Johnsen
Daglig leder

Postadresse
Postboks 97, 8380 Ramberg
E-mail. post@norgeskystfiskarlag.no

Telefon 76 05 21 00
Telefax 76 05 21 01

Norges Kystfiskarlag: Org.nr NO 971 396 563
Bankgiro 4580 06 10749
Kystfiskarlagets Servicekontor: Org.nr 988147 877
Bankgiro 4580 12 25660